

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2019 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2019 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2019. – 230 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеєва І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – к.е.н., доц.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом №2 від 01.10.2019 р.

показник споживання населенням України молока та молочних продуктів (у перерахунку на молоко) не перевищував 210 кг/особу в рік, що майже удвічі менше від науково обґрунтованого рівня. Основні обсяги молока-сировини (близько 74%), переважно незадовільної якості, виробляють господарства населення. Це спонукає молокопереробні підприємства віддавати перевагу сільськогосподарським підприємствам. Можливості експорту вітчизняної молочної продукції обмежує невідповідність національних стандартів якості молока-сировини західним аналогам. Тому квоти на безмитний експорт молочних продуктів до Євросоюзу, повною мірою не реалізуються.

За оптимістичним прогнозом до 2030 р. передбачається досягти:

- ✚ зростання обсягів виробництва молока-сировини на 46% (до 15,1 млн. т.);
- ✚ збільшення фонду споживання на 48% (до 12,6 млн. т), відповідно довести споживання на одну особу в рік до 300 кг молочної продукції у перерахунку на молоко;
- ✚ підвищення експорту молочної продукції у перерахунку на молоко-утричі (до 2,48 млн. т.)

Подальші ринкові трансформаційні перетворення в харчовій промисловості необхідно здійснювати, враховуючи пріоритетні напрями економічного розвитку: особливості територіального розміщення сировинних ресурсів, оновлення матеріально-технічної бази, модернізація основного капіталу виробництва, наявність інвестицій та інновацій для збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної, експортно-перспективної продукції й розширення її асортименту, що дасть можливість задовольнити потреби як вітчизняного продовольчого ринку, так і сформуваного експортний потенціал.

Література

1. Сичевський М.П. Харчова промисловість як основа продовольчої безпеки та розвитку держави.- К.:Аграр. Наука, 2019.-388 с.
2. Сичевський М.П., Юзефович А.Е., Коваленко О.В. Стратегія зростання Харчова промисловість України - 2030 (передумови і перспективи).- К.: Аграр. Наука, 2019.- 32 с.

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Карпінська Г.В., к.е.н., с.н.с.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Сучасний стан вітчизняних промислових підприємств не відповідає світовим тенденціям глобалізації та конкурентоспроможності. Питома вага високо - та середньо-технологічних галузей у промисловості України залишається набагато нижчою, ніж у розвинутих країнах Західної Європи. Капіталовкладення не супроводжуються адекватною технологічною модернізацією та структурною перебудовою підприємств промисловості,

обсяги виробництва високотехнологічної продукції залишаються вкрай низькими. У зв'язку з цим, проблема збалансованого розвитку підприємств промисловості залишається досі актуальною.

Сучасний стан, перспективи та проблеми управління і розвитку промислових підприємств досить ґрунтовно висвітлені у працях відомих вітчизняних учених, таких як: Геєць В.М. [1], Буркинський Б.В. [2], Бутенко А.І. [3], Мардаровський Ф.З. [4] та ін. Засади збалансованого розвитку як економічної категорії та практичних аспектів управління збалансованим розвитком досліджені в працях закордонних та вітчизняних науковців Х. Биннер [5], Ст. Бір [6], С.В.Коверєга [7], Н.Г. Белопольського Н.Г., Кузьміної О.В. [8] та ін. Про те, питання визначення сутнісних характеристик збалансованого розвитку у науковій літературі є незавершеними.

Аналіз літературних джерел дозволив уточнити категорію «збалансований розвиток промислового підприємства» та визначити його сутнісні характеристики. Так, зокрема: збалансований розвиток промислового підприємства, як соціально-економічної системи це є послідовна зміна станів системи, кожен з яких не гірший порівняно з попереднім, при збереженні власної цілісності і збалансованості задля забезпечення безперервності розширеного відтворення з метою отримання конкурентних переваг. Сутнісні характеристики збалансованого розвитку промислового підприємства, як соціально-економічної системи – це є головні, визначальні процеси, що зумовлені системними зв'язками зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства та тенденціями їх розвитку та повинні здійснюватися, або здійснюються суб'єктами системи (власниками, менеджерами, фахівцями, працівниками) для забезпечення розширеного відтворювального процесу системи.

За результатами аналізу літературних джерел можна виділити наступні сутнісні характеристики збалансованого розвитку промислового підприємства:

1. Збалансований розвиток підприємства - це процес узгодження основних фаз його відтворювального процесу. При цьому під узгодженням основних фаз відтворювального процесу розуміється така організація виробничого процесу при якій забезпечується безперервність та ритмічність матеріально-технічного забезпечення, безперервності та ритмічності виробництва, безперервності та ритмічності збуту та споживання продукції.

Рівень безперервності відтворювального процесу може характеризувати коефіцієнт безперервності, який визначається:

$$K_b = 1 - \frac{T_p}{T_c} \quad 1$$

де T_p – тривалість перерв у циклі відтворення;

T_c – тривалість відтворювального циклу (тривалість виробничого циклу та тривалість перерв).

$$T_p = T_{мтз} + T_v + T_{зс} + T_{дз} \quad 2$$

де $T_{мтз}$ – тривалість перерви від моменту одержання плану (заказу) виробництва до запуску виробничого процесу;

Тв - перерви у процесі виробництва у робочий час;

Тзс - тривалість непередбаченої за технологією виробництва перерви від моменту здачі продукції на склад до моменту її відвантаження споживачеві;

Тдз - тривалість дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію, що не була своєчасно погашена.

Рівень ритмічності відтворювального процесу можна охарактеризувати коефіцієнтом ритмічності, який показує відповідність фактичного обсягу виробленої або реалізованої продукції, або отриманого прибутку і відповідного планового завдання. При визначенні цього показника можуть враховуватись, як від'ємні відхилення, так і позитивні (перевиконання).

$$K_p = 1 - \frac{\Delta П}{Ппл} \quad 3$$

де $\Delta П$ - недовиконання (перевиконання) плану;

Ппл – планове завдання.

2. Збалансований розвиток промислового підприємства – це процес поліпшення існуючого стану підприємства шляхом використання його внутрішніх, явних, незаангажованих в бізнес-процеси, доступних трудових, матеріальних, фінансових та інноваційних резервів.

При цьому під матеріальними резервами збалансованого розвитку розуміється наявні, незаангажовані матеріальні ресурси у процесах матеріально-технічного забезпечення, виробництва та збуту товарів (робіт, послуг).

Під фінансовими резервами збалансованого розвитку розуміється наявні, незаангажовані власні та залучені фінансові ресурси підприємства (прибуток, амортизація, грошові інвестиції)

Під трудовими резервами збалансованого розвитку розуміється наявні та потенційні трудові ресурси встановленої якості (вік, професійно-кваліфікаційні навички, фізичні можливості) та кількості.

Під інноваційними резервами збалансованого розвитку розуміється наявні науково-технічні ресурси, які задіяні (або можуть бути задіяні) в інноваційній діяльності підприємства, що сприятимуть оновленню основних виробничих фондів, технології виробництва і управління, продукції, що виробляється та кадрового фонду підприємства (права на комерційні позначення, права на об'єкти промислової власності, виробниче устаткування, пов'язане з технологічними інноваціями, авторські права та суміжні з ним права, чисельність працівників, зайнятих в інноваційній сфері, чисельність інженерно-технічних працівників і дослідників із науковим ступенем та т.ін.)

3. Збалансований розвиток підприємства - це творчий процес поліпшення існуючого стану підприємства на інноваційних засадах, який здійснюється фахівцями підприємства з високим рівнем професійної підготовки для забезпечення оновлення основних виробничих фондів, техніки та технології виробництва і управління, продукції та кадрового фонду.

При цьому під оновленням основних виробничих фондів розуміється реконструкція, модернізація, заміна та поповнення фізично чи морально

застарілих засобів праці якісно новими, прогресивнішими.

Оновлення технології управління представляє собою – застосування сучасних, удосконалених методів прийняття управлінських рішень, методів управління(засобів впливу на колектив або окремих робітників), методів та засобів обробки інформації.

Оновлення кадрового фонду - приведення у відповідність кількісного, вікового та якісного (кваліфікації, знань та вмінь) складу робітників до потреб організації.

4. Збалансований розвиток підприємства - це процес узгодження діяльності суб'єктів соціально-економічної системи підприємства (власників, менеджменту, персоналу) з дією об'єктивних економічних явищ, економічних законів і закономірностей та законів суспільного розвитку для нівелювання дисбалансів, що виникають під впливом зовнішнього оточення підприємства з метою забезпечення розширеного відтворення.

Практична діяльність суб'єктів соціально-економічних систем і зокрема підприємств повинна бути узгоджена з дією об'єктивних економічних явищ, законів і закономірностей, законів суспільного розвитку. Суб'єкти соціально-економічних систем не можуть входити в протиріччя з діючими об'єктивними законами. Необхідно розуміти, що в умовах ринкової економіки діють основні економічні закони і закони суспільного розвитку, так як сам ринок є одним з елементів відтворювального процесу, на якому реалізуються відносини попиту і пропозиції та реалізується середа споживання.

Будь-яка соціально-економічна система прагне до стабільного стану і хоче уникнути хаосу. Однак закони діалектики свідчать про протилежне становище. Стабільність не може існувати сама по собі, без хаосу і кризи. Стабільний стан і криза — постійні антагонізми в розвитку будь-якої системи. Тобто, криза— об'єктивне явище в соціально-економічній системі, в основі функціонування і розвитку якої лежить керівна діяльність людини. В економічній теорії досліджено і зроблено висновок — щоб запобігти кризі, потрібно ефективно управляти соціально-економічною системою, що не можливо без нівелювання дисбалансів в системі з метою забезпечення розширеного відтворювального процесу.

При цьому під дисбалансами розуміється невідповідність розподілу матеріальних, фінансових, трудових та інноваційних ресурсів підприємства вимогам забезпечення безперервності та ритмічності розширеного відтворення.

5. Збалансований розвиток підприємства - це процес узгодження індивідуальних та колективних інтересів суб'єктів соціально-економічної системи(власників, менеджерів, фахівців, працівників) та інтересів суспільства.

В основі створення та функціонування будь-якої соціально-економічної системи лежать потреби та інтереси її соціумів. Узгодження інтересів усі часи є однією з основних теоретичних і практичних проблем удосконалення управління соціально-економічними системами. Різноманіття інтересів, відмінність особистісних характеристик викликає постійну необхідність удосконалення мотиваційних моделей для отримання необхідних результатів

виробництва. Відсутність узгодженості інтересів призводить до зниження відповідальності як окремих робітників, так і колективу у цілому і як, правило до зниження ефективності виробництва.

Література

1. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
2. Соціально-економічний розвиток Українського Причорномор'я: виклики і можливості: монографія / [Буркинський Б.В. та ін.]; за наук. ред. Буркинського; НАН України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. – Одеса: ІПРЕЕД НАНУ, 2016. – 810с.
3. Бутенко А.І. Концептуальні підходи до мотивації в інноваційній діяльності підприємства [Електронний ресурс] / А.І. Бутенко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. - №1 (17). – С. 283-289. Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n1.html>
4. Мардаровський Ф.З., Кузьминов А.В., Орлов В.Н. Технология и культура управления в отрасли связи / Под ред. Ф.З. Мардаровского. – Одесса: ИПРЕЕИ НАН Украины. – 2000. -268с.
5. Binner H.F. Organisations- und Unternehmensmanagement / H.F. Binner. – München : Hanser, 1998.
6. Beer S. Beyond Dispute : The Invention of Team Syntegrity / S. Beer. – London : Wiley, 1994. – 380 p
7. Коверга С.В. Моделі та методи прийняття рішень у сфері управління збалансованим розвитком промислових підприємств // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. - № 1. – С.144-156
8. Белопольський М.Г., Кузьміна О.В. Обґрунтування стратегії збалансованого розвитку промислових підприємств // Вісник Дніпропетровського університету. – 2016. – Вип. 6. – С.23-33

ЕКОНОМІЧНІ КРИЗИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ ДОСВІД

**Соловей А.О., к.і.н., доцент, Ботіка Т.С., к.і.н., ст. викладач,
Мамроцька О.А., к.і.н., ст. викладач
Одеська національна академія харчових технологій**

Сучасне суспільство постійно прагне до поліпшення рівня умов життя, яке може забезпечити тільки стійкий економічний розвиток. Проте, спостереження науковців показують, що довготривале економічне зростання не є рівномірним, а постійно змінюється періодами нестабільності [1]. Глобалізація світової економіки несе в собі серйозні непорозуміння та загострення протиріч між різними системами. Дослідник Б. Гаврилишин стверджує: «Глобалізація, яка стала можливою завдяки швидкому прогресу телекомунікацій, комп'ютеризації і транспорту, є вирішальним фактором економічних співвідношень між країнами, робить їх економічно

33.	ДЕЯКІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ПРОГРАМ ЛОЯЛЬНОСТІ В СЕГМЕНТІ B2C Бровкіна Ю.О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	85
34.	ЩОДО ПИТАНЬ ОПТИМІЗАЦІЇ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ ЗЕРНОТРЕЙДИНГОВИХ КОМПАНІЙ Відоменко І. О., к.е.н., доцент, Гордієнко Л. Л., к.т.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	87
35.	ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КЛИМАТ КАЗАХСТАНА, СОСТОЯНИЕ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ, АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ Аймешева Ж. А., ст. преподаватель, Западно-Казахстанский аграрно-технический университет им. Жангир хана, г. Уральск, Казахстан	90
36.	ФОРМИРОВАНИЕ КАЗАХСТАНСКОЙ МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА Базарова Б.Т., ст. преподаватель, Западно-Казахстанский аграрно-технический университет им. Жангир хана, г. Уральск, Казахстан	94
37.	ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАКУПКИ И ЦИФРОВОЙ КАЗАХСТАН Копбулсынова Б. К., ст. преподаватель, Западно-Казахстанский аграрно-технический университет им. Жангир хана, г. Уральск, Казахстан	99
38.	СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Лукашенко Н.О., н.с., Юрченко Н.С., м.н.с., Інститут продовольчих ресурсів НААН, м. Київ	104
39.	СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ Карпінська Г.В., к.е.н., с.н.с., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса	106
40.	ЕКОНОМІЧНІ КРИЗИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ ДОСВІД Соловей А. О., к.і.н., доцент, Ботіка Т. С., к.і.н., ст. викладач, Мамроцька О. А., к.і.н., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	110
41.	ЗЕМЕЛЬНЕ ПИТАННЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ Шишко О. Г., к.і.н., доцент, Орлова В. О., к.юр.н., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	112
42.	СОЦІОГУМАНІТАРНЕ ОЦІНЮВАННЯ ПОСТНЕКЛАСИЧНОГО НАУКОВО- ТЕХНІЧНОГО ЗНАННЯ Лар'яновський І. С., к. філос.н., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	116
43.	РУШІЙНІ СИЛИ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН Петракова Є. Р., к.п.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	119
44.	ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ КОМАНДНОГО ЛІДЕРСТВА В СУЧАСНОМУ УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЯМИ Черкаський А. В., к.і.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	122
45.	КУЛЬТУРА ІНЖЕНЕРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ХХІ СТОЛІТТІ Мельник Ю.М., к.ф.н., доцент, Тодорова С. М., к.ф.н., доцент, Шевченко Г.А., к.ф.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	126
46.	ПРО ВПЛИВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ НА СИСТЕМУ СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НА ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ Колеснік В. І., к.е.н., доцент, Вігуржинська С. Ю., к.е.н, доцент, ОНАХТ, м. Одеса	128
47.	ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА Абдрахманова А.Е., ст. преподаватель Западно-Казахстанского аграрно-технического университета им. Жангир хана, г. Уральск, Казахстан	130
48.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Ступницька Т. М., к.е.н., доцент, Волонтьор М. А., магістрант, Місюра М. О., магістрант, Чорноіздумська К. В., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	132
49.	ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	135

МАТЕРІАЛИ

VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15-16 жовтня 2019 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА

ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 01.10.2019 р.

Підписано до друку 01.10.2019. Формат 60x84/16.
Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 13,15.
Тираж 500 екземплярів.

Видавництво «Друк Південь»
Тел.: 0972122975